

6. A szülők problémája

A szegény sorban élőknek gyakran nap mint nap szembesülniük kell saját maguk és hozzátartozóik megsemmisülésének reális veszélyével, mert nincs pénzük élelemre, ruhára, az egészséges lakókörnyezet kialakítására, gyógyszerre, orvosra.

A szegény sorban élőknek gyakran nap mint nap szembesülniük kell saját maguk és hozzátartozóik megsemmisülésének reális veszélyével, mert nincs pénzük élelemre, ruhára, az egészséges lakókörnyezet kialakítására, gyógyszerre, orvosra.

7. A nagyszülők problémája

8. A gyermekjóléti szolgálat szakemberének problémája

9. A problémák megoldására felkínált javaslat mérlegelése

10. A segítő szerepének mérlegelése

Gyermekellátási

9.tétel Milyen dilemmákat kell mérlegelnie a gondozónőnek az alábbi eset kapcsán?

A bölcsődei gondozónő egyik nagyon fontos feladata, hogy figyelemmel kísérje ill. észrevegye a gyermek szükségleteinek kielégíthetlenségét. Ezért is a bölcsőde a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyik tagja.

1.) Jelzőrendszert a gyermekjóléti szolgálat működteti.

Célja: feltárni a gyereket veszélyeztető tényezőket, elősegítve a problémák időben történő felismerését, megoldását.

Tagjai: -közoktatási intézmények (Óvoda, Iskola...)

- szociális intézmények
- egészségügyi szolgáltatók (védőnő, orvos...)
- rendőrség
- ügyészség
- bíróóság
- alapítványok
- egyházak
- társadalmi szervezetek

4.) A felmerült eset kapcsán szeretnék tisztázni 1-2 fogalmat:

-veszélyeztetés: -t okoz minden olyan mulasztás, magatartás vagy ezek következtében kialakuló állapot, amely a gyerek testi-érzelmi-értelmi-erkölcsi fejlődését gátolja, megakadályozza.

Formái: -elhanyagolás

-bántalmazás

-elhanyagolásnak nevezzük, ha a gyermek alapvető szükségletei kielégíthetlennel maradnak (élelmezés, ruházkodás, tisztálkodás, érzelmi: hideg-meleg) *= fiziológiai szükséglet (Maslow)*

3.) A beavatkozási dilemma értelmezése:

Gondozónőként ha 1 szükségleteiben kielégíthetlen gyermeket megismerek, fontos, hogy:

- minden tevékenységemet a gyerek érdeke határozza meg
- ismernem kell a kompetencia határait !
- tisztelem kell a gyerek és a szülő jogait

A gyermek jogait mindenek felett tisztelni és teljesíteni kell, mert a törvény-alkotmány is leírja a személyhez fűződő jogokat.

7.) Alapvető emberi jogok:

- Élethez és az emberi méltósághoz való jog
- Hátrányos megkülönböztetés tilalma
- Személyi szabadság korlátozásának tilalma
- Becsület védelme
- Jó hírnév védelme
- Névjog
- Testi épség és egészség védelme. - !

a magyarországi egészségügyi törvények értelmében (1997-es egészségügy törvény) intézménybe csak védőoltásokkal rendelkező kisgyerekek vehető fel.

5.) Védőoltások funkciója:

Védőoltásokkal megelőzhetőek bizonyos fertőző betegségek (mumpsz, rózsahimlő, szamárköhögés, gyermekkori tetanusz).

A magyarországi oltási rendszer világszerte példaértékű. Preventív ellátásnak minősül.

6.) Védőoltások:

Oltás	Életkor
BCG	0-6 hét (általában néhány napos korban, a szülészeti intézményben)
DTPa+IPV+Hib(Infanrix IPV+Hib)	2 hónapos korban
DTPa+IPV+Hib(Infanrix IPV+Hib)	3 hónapos korban
DTPa+IPV+Hib(Infanrix IPV+Hib)	4 hónapos korban
MMR(Priorix vakcina)	15 hónapos korban
DTPa+IPV+Hib(Infanrix IPV+Hib)	6 éves korban
Iskolai kampányoltások (az oltások elvégzésénél elsősorban nem az életkor, hanem az iskolai osztályok az irányadók)	
dT (Di-Te oltóanyag)	11 év (általános iskola 6. osztályában, szeptember hónapban)
MMR újraoltás (Priorix vakcina)	11 év (általános iskola 6 osztályában október hónapban)
Hepatitis-B (Engerix B vakcina)	14 év (általános iskola 8. osztályában, szeptember hónapban jár az első oltás)

8-9.) Integráció: beilleszkedés-együtnevelés. Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése a normál fejlődési ütemet követő társaival.

Inklúzió: az integrációnál sokkal fejlettebb szint az inklúzió. Pozitív emberképen alapuló nevelés. Az együttes fejlesztésen túl a gyerek szociális befogadása is megtörténik.

11.) A probléma megoldása:

Egyik alaphelyzete, hogy a gyermeknél már egy szerencsés dolog, hogy bejutott a bölcsődébe. Az intézmény ui. biztosítja számára a jóléti alapellátást, az alapvető szükségleteinek kielégítését.

Ha az elhanyagolás ténye beigazolódik, kötelesek vagyunk jelezni a gyermekjóléti szolgálat felé, ahonnan családgondozót rendelnek ki a családhoz. A bölcsőde a családgondozóval együtt próbál az anyával egy meggyőző kommunikációt folytatni, hogy kapja meg a gyerek a kötelező védőoltást.

A megelőzés és kezelés szinterei ma Magyarországon ilyen helyzetben:

✱ a védőnő(háziorvos) javasolja

156600 ✱ gyermekjóléti alapellátásba teszik(szülőnek bele kell egyeznie: feltétel)

✱ ha nem adja be az édesanya az intézménybe: koordinált gondozást-figyelmet kap: gyermekjóléti szolgálat+ családgondozó

- ha így sem működik akkor yédelembevétel követi és kötelezés
- időleges kiemelés a családból → *Atmeneti*
- tartós-végleges kiemelés a családból → *Szociális szolgálat*

Gyermekellátási

10. MILYEN BEAVATKOZÁSI LEHETŐSÉGEKET LÁT A CSALÁD TÁMOGATÁSÁRA?

10/a. Szociálpolitika fogalma: A társadalmi folyamatokba történő beavatkozás elmélete és gyakorlata. Az állam felismeri a társadalmon belüli egyenlőtlenségeket, melyeket megszüntetni nem lehet, nem tud, de próbálja kezelni.

Célja, hogy felemelje, fenntartsa, esélyt nyújtson a rászorulóknak.

10/b. Állami szociálpolitika eszközei:

- ✓ ingyenes EÜ ellátás,
- ✓ táppénz,
- ✓ lakástámogatás,
- ✓ nyugdíj,
- ✓ családi pótlék,
- ✓ GYED,
- ✓ GYES,
- ✓ gyermekek utáni adókedvezmény,
- ✓ rendszeres gyermekvédelmi támogatás,
  - ingyenes étkezés (bölcsőde, óvoda, iskola),
  - ingyenes tankönyv.

10/c. A szociálpolitika dilemmái: az egyre növekvő munkanélküliség miatt az Államnak egyre kevesebb a bevétele.

Ebből a kevés pénzből kit segítsen? Nyugdíjasokat? Gyerekes családokat? Munkanélkülieket? Melyik szociális intézménynek nyújtson több pénzt?

10/d. Szegénység fogalma: A szegénység olyan gazdasági állapot, amelyben a rendelkezésre álló javak mennyisége, nem fedezi a tényleges szükségletet.

Depriváció: Anyagi javaktól. Esélyektől való megfosztottság.

Abszolút szegénység: Az egyén. Vagy a család a létminimum alatt él. *alapszükséglet nélkül*

Létminimum: Az állam által tartott szegénységi küszöb egy főre jutó átlagkereset.

Relatív szegénység: Az egyén, vagy a család erősen elmarad az adott társadalom átlagos viszonyaitól. *meg* Viszonyokat állít, kihez-mihez képest.

Szegénységi csoportok típusai napjainkban:

1. Hagyományos szegénységi csoportok:

- csonkacsalád
- nagycsalád
- nyugdíjas
- tartós betegségben szenvedő

2. Új szegénységi csoportok:

- hajléktalanok
- munkanélküliek
- elszegényedő középosztály

Teljes szeretethiány. A gyermek nem próbálkozhat, nem bontakozhat ki. Semmit nem kérnek tőle számon, nem tudja a gyermek, hogy mihez tartsa magát.

Ebben az esetben a szülők kétféle nevelési stílust képviselnek, vagyis kettős nevelési hatás érvényesül:

Apa:

Anya:

Ez azt eredményezi a kisgyermeknél, hogy nem tudja kihez igazodjon, nincsenek igazodási pontjai, szorongani fog emiatt, és kéréseivel mindig az anyához fordul.

Az anya viselkedésére a nagyfokú empátia a jellemző.

Empátia fogalma: egy másik személy szempontjainak elfogadásának, megértésének képessége.

A felvázolt esetben a két szülő között konfliktus jelenik meg.

Konfliktus fogalma: egyének, csoportok közti ütközés, amely mögött törekvések, érdekek, vágyak és szükségletek különbözősége áll.

A szülők konfliktusának okaként a különböző nevelési stílust látom, amely gyökerezhet abból, hogy különböző modellt láttak saját családjukban.

A gondozónő szerepe ebben a konfliktus segítésében:

- kiegyenlíti a szülők által elhibázott nevelési stílusokat
- kiegyenlíti a nevelés kettőségét helyes gondozónői attitűddel, pl. szülőcsoportos megbeszélések keretében

3. Etnikai szegénységi csoport, pl. cigányság

4. Demográfiai szegénységi csoport:

- gyerekek
- idősek

Itt beszélhetünk a társadalmi kirekesztődésről, a szegregációról.

Magyarországon a gyerekek 20 százaléka él szegénységben.

A szociálpolitikusok becslése szerint ma Magyarországon minden negyedik-ötödik gyerek él szegénységben Magyarországon a gyerekek jelentős százaléka él olyan háztartásban, ahol az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el a segélyezési küszöböt. A szegénység kockázata a kisgyerekes, a többgyerekes családokban, illetve az egyszülős családokban élő gyerekek esetében a legmagasabb. Emellett a roma gyerekek körében magasabb a szegénységi ráta, mint a nem roma gyerekek körében a foglalkoztatottak számának drasztikus csökkenésével párhuzamosan a családtámogatások körében igénybe vehető ellátások is jelentősen veszítettek reálértékükből.

Szociológiai és pszichológiai vizsgálatok sora igazolja, hogy a tartós gyermekkori szegénység nem múlik el nyomtalanul. Ha egy gyermek tartósan alacsony jövedelmű, többszörösen hátrányos helyzetű családban nevelkedik, ha nem rendelkezik a mobilitási esélyeit megteremtő tárgyi környezettel, ha megfosztódik a gyermekek számára a társadalomban egyébként normászerűnek tekintett tevékenységektől, és emberi kapcsolatai sem kiegyensúlyozottak, akkor pszichoszociális fejlődése veszélybe kerül, csökkennek az esélyei az egészséges fejlődésre. Mindez a szegénység újratermelődéséhez vezethet, és növeli a későbbi társadalmi kirekesztettség bekövetkeztének kockázatát.

A szegénység csökkentésének általános célja:

- megszüntesse a kirekesztés szélsőséges formáit,
- jelentősen csökkentse a szegénységben élő gyermekes családok számát
- hosszú távon átalakítsa mindazokat a mechanizmusokat, amelyek szerepet játszanak a szegénység generációk közötti átörökítésében, újratermelésében. *mindanevelés megújítása*

Teendők ennek érdekében:

- olyan beavatkozások, melyek elősegítik a szülők munkaerőpiaci helyzetének javítását;
- jobb és egyenlőbb feltételeket biztosítanak a készségek és képességek megtartására és korai életkorban történő kibontására; *- tanulás*
- *megkülönböztet* csökkentik a szegregációt; javítják a gyerekek és családjaik számára nyújtott személyes szociális szolgálatok és ellátások színvonalát;
- hozzájárulnak az egészségesebb gyermekkori biztosításához,
- a lakáskörülmények és a lakhatás biztonságának javítása.
- az etnikai egyenlőtlenségek és a szegregáció csökkentése;

- a fogyatékos gyerekek helyzetének javítása;
- a gyermeki jogok erősítése;
- a különböző szintű intézményi és szakmai együttműködések javítása;
- a civil világ aktív segítségének keresése; az informáltság javítása. A programban kiemelt hangsúlyt kap a területi szempont,
- a hátrányos helyzetű térségek kirekesztettségének enyhítése, az ott élők helyzetének javítása.

9/ Intézkedések a családtámogatásterületén

- A családi pótlék közel kétszerezésére emelése
- Emelt összegű családi pótlék a gyermekeiket egyedül nevelő szülőknek és a tartósan beteg, fogyatékos gyermeket nevelőknek
- Az egy- és kétgyermekes családoknál megszűnik, a három- és többgyermekes családoknál korlátozottan megmarad a családi adókedvezmény
- A rendszeres gyermekvédelmi támogatás beépítése az új, egységes családtámogatásba
- A szociális segélyezési rendszer átalakítása
- A teljes munkaidős állásvállalás lehetőségének megteremtése a GYES-en lévők számára

8/ A hiányok számbavétele az eset kapcsán:

- A család anyagi gondokkal küzd
- A lakáskörülményeik rosszak
- A lakás berendezése nem megfelelő
- Az anya most helyezkedett el
- Bevételeik így is minimálisak
- Az apa hiánya

9/ A család támogatásának lehetőségei:

- Rendszeres nevelési segély
- gyerekeknek ingyenes étkeztetés az intézményekben
- családi adókedvezmény igénybevétele
- Lakásrezsi támogatás
- Ingyenes tankönyv
- Rendkívüli szociális segély

Gyermekellátás

11. Milyen dilemmákat vet föl a szülők gyermekük nevelésbe vételére vonatkozó kérése?

A gyermeki jogok hazai és nemzetközi szabályai.

Ezen jogokat biztosítja a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményt kihirdető 1991. évi LXIV. Törvény, valamint az 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

Aminek a legfőbb mondanivalója: minden gyermeknek joga van a családjában nevelkedni. A társadalom kötelezettsége, hogy megossa a gyermeknevelés felelősségét a családdal és ennek érdekében pénzt, szakmai támogatást és szociális infrastruktúrát bocsásson rendelkezésre. A gyermeket megilleti a speciális védelem a családban és a társadalomban. A gyermek speciális csoportjának védelme (pl. állami gondoskodásban lévők...stb.)

Speciális szükségletű gyermek meghatározása.

A jegyzetben le van írva, én még hozzátenném: speciális ellátást kell biztosítani :

-a súlyos személyiségfejlődési zavarokkal küzdő

-a súlyos beilleszkedési zavarokkal küzdő gyerek számára

A speciális ellátás kiterjed a gyermek korához, állapotához és szükségleteihez igazodó oktatásra, szakképzésre, foglalkoztatásra valamint szocializációjára továbbá rehabilitációs és rehabilitációs kezelésére is.

A kamaszkor lélektani jellemzői a jegyzetben le van írva.

A szocializáció színtere.

Családi szocializáció: megtanulni emberként élni és viselkedni társas környezetet feltételez. A szocializáció tanulási folyamat, az a közeg amelyben az emberré és felnőtté válás zajlik elsődlegesen a család majd az iskola, munkahely, baráti kis csoportok. A korai szocializáció elsődleges és döntő színtere a család. A család kettős vezetésű kis csoport.

-az apa a családot kifelé képviseli un. Instrumentális vezető

-az anya az expresszív vezető, akinek a fő feladata a családi harmónia az érzelmi kontaktusok fenntartása, megőrzése és gazdagítása.

A családban alakul ki az alapszemélyiségünk amely nem zárja le a későbbi személyiségfejlődést, de irányt szab neki.

Anya-gyerek kapcsolat- szeretni, örülni, ragaszkodni, bízni és felelősséget vállalni csak az tud felnőttkori életében akit gyermekkorában az anyja elfogadott és feltétel nélkül szeretett.

A család: a szeretet magtanulása. Az egész személyiségfejlődés szempontjából meghatározó, hogy az első megtanult szociális érzelem a szeretet legyen. Azért fontos, mert a későbbi fejlődés során a szeretet válik a félelem és az agresszió szociális szabályozójává. A szeretet segít feloldani a félelmet s legátolni az agressziót. Ha ebben a tanulási mechanizmusban nem a szeretet lesz az első tanult szociális érzelem akkor ez a személyiségfejlődés zavarát eredményezi, hisz a félelem és az agresszió szabályozásának képességét zavarja meg. Ez nem kívánatos hatás kétféle torz fejlődésnek nyithat utat a neurótikus szorongás vagy antiszociális agresszióknak. A család a legalkalmasabb arra, hogy elősegítse az identitás elérését amely a biztonságos és támogató és ugyanakkor bátorítja a serdülőt abban, hogy az keresse saját identitását.

Énkép, identitás kialakulásának feltételei.

A pszichológiai elméleteket leírom olvasásra.

Elméletek: Freud: genitális szakasz-szexuális érintkezés válik viselkedés fő rugójává.

Serdülőkorra vonatkozó elmélete biológiai gyökerű mivel a szaporodást tekintve a fejlődés mozgatórugójának, de nem hanyagolja el a szociális környezet jelentőségét sem. A serdülőkort kísérő érzelmi viharok jelentik a személyiség három alkotó része az id, az ego és a szuperego között dúló harc tetőpontját. Szexuális izgalom megjelenése-nemi érés során újraéleszti a primitív ösztönöket- növeli az id hatalmát, és felborítja az iskoláskor során elért pszichológiai egyensúlyt. Az egyensúly felborulása pszichológiai problémákat és szeszélyes viselkedést eredményez. Ezért a serdülőkori fejlődés legfontosabb feladata a pszichológiai erők

elvesztett egyensúlyának visszaállítása; ez egy új és sokkal érettebb szinten történik meg, ami megfelel az egyén új szexuális képességeinek.

Piaget: formális műveletek a serdülőkorban a fejlődő egyén azt a képességet sajátítja el, hogy egy problémán belül minden logikai kapcsolatot módszeresen végiggondoljon. A serdülő lelkes érdeklődést mutatnak az elvont eszmék és magának a gondolkodásnak a folyamatai iránt.

Winnicott: szerint a kezdetben integrálatlan állapotú gyermek az anya-gyerek kapcsolatban lesz szervezett személy. A gyermek különálló énje úgy alakul ki, hogy az „elég jó anya” egyre kevésbé jól és egyre lassabban reagál gyermeke szükségleteire. Így teremti meg azokat az optimális feltételeket, melyek hatására úgy alakulhat ki stabilan, hogy a gyermek nem lesz túlságosan engedelmes és behódoló sem.

Erikson: Identitás-szerepkonfúzió

Intimitás-izoláció

Erikson szerint ahhoz, hogy a fiatalok egészséges személyiségként illeszkedjenek be a társadalomba, felnőtté válásuk során meg kell tanulniuk szexuális késztetéseikkel bánni és eleget tenni a társadalom által támasztott követelményeknek. Ennek az integrációs folyamatnak az eredménye az, amit Erikson az identitás kialakulásának nevez, és a „személyes azonosság és a történeti folytonosság érzéseként” határoz meg. Identitásunk adja meg a választ arra, hogy mennyire sikerült összhangba kerülni a környezetünkben lévő emberekkel valamint múltbeli és jövőbeni önmagunkkal. Az identitás nem pusztán egy tulajdonság vagy egy vélekedés. Inkább vélekedések rendszere, amit a serdülő önmagáról alkot azért, hogy összebékítse azt a sokféle módot, ahogyan hasonlít más emberekre illetve különbözik azoktól. Erikson szerint az identitásképzés a serdülőkorban válik központi jelentőségűvé, mert ez az az időszak, amikor a gyerek viselkedéseinek, képességeinek és vágyainak összhangba kell kerülniük a felnőtt normákkal, azaz egyéni és a szociális identitást meg kell feleltetni egymásnak. Ezért a serdülőkor központi válsága identitás avagy szerepkonfúzió. Az identitáskonfúzió szociális devianciához és konfliktusokhoz vezet.

A serdülőkor a fejlődés kritikus időszaka. Drámai változások történnek ekkor a fizikai, kognitív, szociális és emocionális funkciókat tekintve egyaránt. A korai serdülőkorban (13-15 éves kor között) nagyon nagy erővel jelentkeznek az önmagába tekintés, az önmegfigyelés. Különösen nagy jelentősége lesz az önértékelésben a tanulók életében, iskolai pályafutásában és így a jövőbeli sikerességben is. Az énkép nagy változáson megy keresztül a serdülőkorban. Az addigi önismeret széttöredezik az énképpel kapcsolatos biztos tudás bizonytalanná válik és megindul egy sok feszültséggel, érzelmi viharral járó belső munka: a felnőtti identitás kialakítása. Az önismereti igény talaján megjelenő első kérdések „milyen vagyok, mire vagyok képes, mihez van tehetségem?” - kijelölik azt az érdeklődést ami hosszabb ideig alapvetően befolyásolja a serdülő társas kapcsolatait a felnőttekkel és a kortársakkal. A pubertáskorú fiataloknál tehát nagy erővel lép fel az önismereti érdeklődés, éppen ezért nagyon fontos lesz minden olyan információ ami képességeikről, személyiségükről jellemvonásaikról szól. Nagy hangsúlyt kap a tanári értékelés, az osztályzatokon túli visszajelentés, és persze kiemelt a szerepe a társaktól érkező jellemzésnek, a kölcsönös feltárlkozásban elhangzó vallomásoknak illetve minősítéseknek is. A tulajdonságok tanároktól és szülőktől érkező leírásai, a biztatások hibajelzők, kritikák nemcsak azért bírnak nagy jelentőséggel, mert igazi tükröt tartanak a serdülő elé és hiteles információt adhatnak, hanem azért is, mert a fiatal számára nagyon fontos az elfogadás, a pozitív visszajelentés igénye; ezért még a társadalmi konvenciókat is hajlandó lesz elfogadni.

Azért írtam erről bővebben, mert az itt leírtak nem teljesülnek magatartási, viselkedési zavaros gyermek válhat belőle.

Tehát a lényeg a serdülőkor végén a fiatal embereknek hozzá kell fognia, hogy az évek során kialakult különböző, sokszor egymásnak ellentmondó énjait kibékítse egymással. A gyermekből felnőtté válás két legalapvetőbb feladata: -az un identitás krízis megoldása
-és a nemi identitás megszilárdítása

A nevelésbe vétel előnyei, hátrányai

Miután az esetben leírtak alapján úgy döntött a család, hogy a gyermekkel nem boldogulnak láthatóan különös és megmagyarázhatatlan dolgaiért felelősséget nem vállalnak ezért kérték a gyermek nevelésbe vételét. Ezt én csak egy segélykérésként értékelem, nem megoldásként. Családon belül szakemberek segítségét kérve családgondozót, pszichológust igénybe vételét javasolnám. Ahol a családot és azon belül a serdülőt segíteném. Az, hogy gyereketthonba teljesen új környezetbe kerül, szerintem még jobban elveszti a lába alól a talajt. S miután a végső cél mindig, hogy a gyermek a saját családjában nőjön fel, ezt kéne erősíteni szakemberekkel. S végső esetben gondolnék gyereketthoni elhelyezésre.

A kliens autonómiája (énszerintem az egész család) az első körben való választásuk. Szakemberek segítsége- vagy nevelésbe vétel. Miután ez a gyerek beilleszkedési és magatartás zavarral küzd, ha minden gyereketthonba irányítanánk, ha evvel a problémával küzdene, újabb intézeteket építhetnénk, ami megint csak nem egy megoldás.

Nagy szeretettel küldöm nektek. Kegyelemmel teljes, áldott Új évet kívánok!

Kardhordó Gyöngyi

Gyermekellátás:

III./13.

A felvázolt eset kapcsán a gyermeknevelési stílusokról szeretnék beszélni.

Gyermeknevelési stílusnak nevezzük a gyermek felé irányuló attitűdök összességét.

A szülő-gyermek kapcsolata lehet:

▪ érzelmek szempontjából:

- *meleg*: szeretetteljes, biztonságos érzelmi légkör
- *hideg*: szeretetben hiányos érzelmi légkör, amikor az anya szereti gyermekét, csak rosszul

▪ nevelési folyamat szempontjából:

- *nyílt*: engedékeny – a szülő hagyja a gyermekét kísérletezni, próbálkozni
- *zárt*: korlátozó – próbálkozásait engedi, de korlátozza benne, pl. fogja a kezét

▪ követelmények szempontjából:

- *erős*: betartatja a követelményeket, kitart az elvei mellett (következetes)
- *gyenge*: nem tartja be a követelményeket (nem következetes)

Nevelési típusok és hatásai:

▪ meleg / nyílt / erős – HARMONIKUS

Biztonságos, szeretetteljes háttér, a gyermek megvalósíthatja elképzeléseit, de az erős követelmények miatt a szülők végigcsináltatják a gyermekkel az elkezdett dolgokat.

Felnőttként: érzelemdús, kreatív ember lesz

▪ meleg / nyílt / gyenge – LIBERÁLIS

A harmonikus neveléssel szemben a szülők nem hajtják végig következetesen a megkezdett dolgokat.

Felnőttként: érzelemdús, ötletgazdag ember, de soha nem fejez be semmit

▪ meleg / zárt / erős – AMBICÍÓZUS

Biztonságos, szeretetteljes háttér, de kibontakozni nem tud, mert korlátozva van ötletei megvalósításakor. Szülei ötleteit kell megvalósítani, és ezért nem önálló, és mindezt megkövetelik tőle.

Felnőttként: igazi beosztott típus, aki mindig valakire szorulni fog

▪ meleg / zárt / gyenge – TŰLVÉDŐ

Érzelemdús háttér, biztos, meleg családi légkör, de korlátozott a kibontakozása, nem lehetnek ötletei. Mindig kisgyermeknek tekintik, soha semmit nem kérnek számos tőle.

Felnőttként: a családjában elvárják, hogy kiszolgálják. Nem tudja önállóan megszervezni az életét.

▪ hideg / nyílt / erős – HIDEG DÉMOKRATIKUS

Próbálkozhat a gyermek, az eredményt is behajtják, de nem szeretettel.

Felnőttként: az érzelmek nem lesznek számára fontosak, de minden végigvisz. Nem számítanak neki az emberek csak a cél.

▪ hideg / nyílt / gyenge – ELHANYAGOLÓ

Szeret nélkül légkör, ahol nincsenek követelmények, a gyerek azt csinál, amit akar, és számon sem kérnek tőle semmit.

Felnőttként: kreatív ember, de csak a véletlenül múlik, hogy zseni vagy bűnöző válik e belőle, attól függ, hogy milyen közegben szocializálódik. Központi, meghatározó ember lesz.

▪ hideg / zárt / erős – DRILL (ellentmondást nem tűrő)

A szülők akarata a döntő, melyet be is hajtanak, de nem törődnek közben a gyermeklelkivilágával.

Felnőttként: attól függően, hogy a gyermek extrovertált vagy introvertált a gyermek ebből a zártságából kitör, vagy öngyilkos lesz.

▪ hideg / zárt / gyenge – DISZHARMONIKUS

13. Mutassa be a különböző nevelési stílusok nevelési hatásait az alábbi esetleírás felhasználásával !

1. A gyermeknevelési stílusok és hatásai

A fenti eset kapcsán a különböző nevelési stílusokat szeretném ismertetni.

Először is gyermeknevelési stílusnak nevezzük a gyerek felé irányuló attitűdök összességét.

Amikor alacsonyabb szintről, magasabb szintre emelkedik valaki. A nevelés bipoláris folyamat, mert két szerepkörre utal. Tervszerű és tudatos tevékenység, fejlesztő hatások összessége.

Cél: az egyén tudatának egy magasabb szintre történő emelése. Fejleszti a gyermek képességeit, a fejlesztő hatások segítségével kialakítja a gyermek értékrendszerét, személyiségét.

A szülő-gyermek kapcsolat lehet:

Érzelmileg: meleg, hideg

Nevelési folyamat: nyílt, zárt,

Követelmények: erős, gyenge

HARMÓNIKUS: meleg-nyílt-erős,

LIBERÁLIS: meleg-nyílt-gyenge

AMBICIÓZUS: meleg-zárt-erős,

TÚLVÉDŐ: meleg-zárt-gyenge,

HIDEG DEMOKRATIKUS: hideg-nyílt-erős,

ELHANYAGOLÓ: hideg-nyílt-gyenge

DISZHARMONIKUS: hideg-zárt-gyenge

DRILL: hideg-zárt-erős,

Fenti esetben kettős nevelési hatás érvényesül. Így a gyermeknek nincsenek igazodási pontjai, elveszti biztonságérzetét, szorongani fog, csak az édesanyjához fog közeledni, a papájához nem.

Az anya viselkedésére jellemző a nagyfokú empátia.

Empátia: beleélőképesség, az a képesség, amivel egy másik ember szempontjait elfogadjuk, megértjük.

A konfliktus is megjelenik a két szülő között.

Konfliktus: egyének, csoportok közötti ütközés, amely mögött törekvések, érdekek vágyak és szükségletek különbözősége van. Jelen esetben az ok, hogy a szülők különböző nevelési stílusokat hoztak magukkal saját családjukból.

Gondozónő szerepe:

Kiegyenlíti a szülők hibás nevelési stílusát, amikor kiadja a gyermeket nem ad vele színes ceruzákat, beszélgetni kell egy kicsit a szülővel, indirekt módon (plakáttal) eltereljük a figyelmét.

Gyermek ellátási

III./14.

Dilemma fogalma:

A dilemmák olyan kérdések, problémák, amelyek többnyire túlmutatnak az egyedi nehézségek esetlegességén, sokkal inkább tipikusan kezelhető feszültségeket, vagy éppen tanulságokat tartalmaznak. A dilemmák többnyire nem mentesek a feszültségektől, érdekektől.

A dilemmák fontos *segítség*et nyújthatnak a szakemberek számára, hiszen segíthetnek a nehéz kérdések megfogalmazásában, s főként – az általánosságokon túl – a minták, példák, modellek rendszerezésében.

Egyszerűbben: *mit jelentenek* a dilemmák? Nyilván azt, hogy választani lehet/kell valamilyen lehetőségek közül. Ez az alap. Ugyanakkor ez a nehézség is, mert a dilemma lényege pontosan az, hogy érveket, információkat hoz fel a meglévő lehetőségekkel, esélyekkel szemben is. Választani kell, de gyakran úgy, hogy nem elégségesek, vagy éppen ellentmondóak az információk.

Autonómia-kontroll dilemmája a segítség során: Mennyire lehet az ellenőrzésünk alatt tartani egy nagykorú ember életét. Mennyire lehet beleszólni az életvitelébe. Fontos, hogy a fiatal megtartsa önállóságát, kialakuljon nála az autonómia igénye, és az életéről tudjon és akarjon önmaga dönteni. A segítség során annyit tehetünk, hogy megismertetjük vele a lehetőségeit, a rendelkezésére álló alternatívákat, melyek alapján saját maga racionálisan tud dönteni.

A gyermeki személyiség fejlődése a gyermekotthoni körülmények között:

A személyiség azon pszichológiai tulajdonságok (gondolkodási, érzelmi és viselkedési minták) összessége, amelyek meghatározzák az egyén személyi stílusát és környezetéhez való alkalmazkodását. A személyiség sokféleképpen (viselkedésben, gondolkodásban, érzésekben) jelenik meg. A személyiség felnőtt korra alakul ki, bár utáni is változik, fejlődik. Gyermek és kamaszkorban ezért nem személyiségről, hanem személyiségfejlődésről beszélünk. Ebből adódóan tulajdonképpen a tudatos nevelés a személyiségfejlesztést szolgálja.

A gyermekotthonban különösen sajátos dolog a személyiség fejlődése, mivel bántalmazott, elhanyagolt, traumatizált, érzelmi sértett, rosszul illetve hiányosan szocializálódott, rossz megküzdő stratégiákkal rendelkező, sokszor ambivalensen kötődő gyermekekről és kamaszokról van szó, ezért ezeknek a gyermekeknek a személyiségfejlődése az egészségeshez képest torzul. Tehát az ő esetükben személyiségfejlődés-korrekcióról, bizonyos szempontból terápiáról is szó van.

Ahhoz, hogy fejlődést érijünk el, fontos, hogy ismerjük a gyermek bekerülését megelőző életét, körülményeit. Legfontosabb feladat a gyermek reális önértékelésének kialakításának segítése. A bekerülő gyermekek többségének énképe igen negatív, „rossz gyerek”-nek tartják magukat. Ezért fontos, hogy segítsük reális önértékelésük kialakulását, hogy felismerjék saját értékeiket, fejlesztésre szoruló gyenge pontjaikat, magváltoztatandó viselkedési mintáikat. Ennek egyik alapfeltétele, hogy a gyermekek érezzék a törődést, az odafigyelést, hogy ők is fontosak valakinek. Mindenképpen olyan légkör megteremtésére van szüksége, amely lehetővé teszi, hogy biztonságban érezze magát, olyan környezet kialakítására, ahol megtalálja a „kapaszkodóit”, amely segíti, hogy kiismerje magát, bízzon a világban, fejlődjön, és egészségesen alakítsa személyiségét.

Felnőtté válás jogi, gazdasági dimenziói:

A felnőttég kritériumai:

▪ *Jogi értelemben*

Felnőtt: a 18. életévét betöltött nagykorú személy, aki a büntetőjog szerint büntethető, és teljesen cselekvőképes.

Fiatal felnőtt: az a nagykorú személy, aki a 24. életévét nem töltötte be, a büntetőjog szerint büntethető.

▪ *Fiziológiai, anatómiai kritériumok alapján*

= a biológiai érés befejeződése. 21-22 éves korig is eltarthat.

▪ *Pszichológiai szempontok szerint*

Az érett felnőtt személyiségre jellemző:

- az autonóm szabályozású, közösségfejlesztő és önfejlesztő magatartás és tevékenységformák kialakulása
- hogy saját önálló és jól kikristályosodott értékrendje van
- hogy fejlett motivációs rendszerrel, ismeret- és képességrendszerrel rendelkezik
- reális önismeret és önkritika

▪ *Szociológiai, gazdasági szempontok alapján*

Akkor felnőtt az ember, ha:

- a saját lábára áll, ha anyagilag önálló, el tudja magát tartani, vagyis elfoglalja a helyét a társadalmi munkamegosztásban
- kilép a munkaerőpiacra
- a családi státusza megváltozik

A gyermekotthonból kikerültek önállóságának jogi feltételei

A gyermekotthonból való kikerülés módja:

▪ végleg távozik

- kiskorúként visszatér a családjába vagy másik gyermekotthonba kerül át
- nagykorúként kikerül az életbe vagy utógondozói otthonba kerül

▪ másik lakóegységbe kerül át

Ha a gyermekotthonból nagykorúként kerül ki az életbe, de nem kellőképpen felkészült (se lakás, se munka), és hiába készítik fel rá, hogy így nagyon nehéz lesz, de ő ennek ellenére mégis megy, akkor engedni kell, hiszen nagykorúként jogában áll dönteni saját sorsa felett. Minden esetre meg kell adni neki azt a tájékoztatást, hogyha kudarc éri, akkor lehetősége van visszatérni utógondozói ellátottként.

Ha nagykorúként utógondozói otthonba kerül át, akkor is hónapokkal előtte fel kell rá készíteni, hogy ez milyen új szabályokkal jár ez együtt. Tudatosítani kell, hogy az utógondozói ellátás nem kötelező. Aki a megállapodást, a házirendet nem tartja be, az kikerül, és ebben az esetben egy évig sehol nem lehet utógondozott.

Az önállóság kialakulásának pszichés feltételei

A nagykorúvá váló fiatalok felkészítése fokozatos és hosszú folyamat, mely a gyermekotthonban a nevelők-gondozók és a pszichológus feladata.

A gyerekek passzivitását fel kell oldani és aktivitását értékes, hasznos irányába fel kell keltetni és fenn kell tartani. Mindenképpen egy reális jövőkép felépítése a cél.

Fontos:

- reáli énkép kialakítása
- önismeret
- önbecsülést kialakítása

A leválás segítségének lépései

A gyermekotthoni nevelés célja, a gyerekeket boldogságra kell nevelni. A boldogságnak sok összetevője, arca van, például ezek lehetnek: az öröm, a szeretet, a tisztaszívűség, a szolidaritás, segítségadás és segítség elfogadás, összefogás-összetartozás-együttműködés, a valamely közösséghez tartozás, adottságaink, képességeink kibontakoztatása, az alkotás, a sikeresség, a remény, az egészség, a felelősséget vállalni tudó szabadság, a biztonság, a béke, a másik ember elfogadása, az igazságosság, a mértékletesség, elégedettség, a teljesség, az életrevalóság, az élet továbbadása, stb. Boldogságra törekedni az élet nehézségein keresztül, ellentmondások, akadályok közepette is lehet. A gyermekotthonban élő gyermekek nagyon sok boldogtalanságot szenvedtek el, boldogtalanság érzetet éltek át hányattatott életük során. Kudarcélményeik pesszimizmává, passzívvá teszik őket, gyakori közöttük a szuicid kísérlet. Nem csak a boldogság kellékeinek megszerzésére kell őket tanítani, hanem hozzá kell segíteni őket a nevelés során a boldogság átéléséhez, a mindennapi élet öröméhez.

A gyermekotthonból kikerültek kapcsolatrendszere

Utógondozást ellátók:

- Gyermekjóléti Szolgálat az átmeneti- vagy tartósnevelésbe-vétel megszüntetése esetén.
- Gyermekotthon vagy Gyermekvédelmi Szakszolgálat családgondozója a fiatal felnőtt esetén.

Segítséget nyújthatnak: társadalmi szervezetek, alapítványok, egyházi jogi személyek.

A gyermekotthonból kikerültek társadalmi integrációját nehezítő és segítő körülmények

A volt állami gondozott fiatalok a munkaerőpiacon többszörös hátránnyal indulnak.

Ezen hátrányok egyik része a szocializációs minták hiányára vezethető vissza, másik része a kvalifikáció hiányából fakad. Míg a családban élő pályakezdők mind anyagilag, mind a kapcsolati rendszerek tekintetében támaszkodhatnak a szülői háttérre, az állami gondozottak nagy részének az intézetből való kikerülés után a lakhatása sem megoldott. A munkavállalásnak feltétele a rendezett lakásviszony, amellyel csak az utógondozásban élők rendelkeznek.

A roma származású fiatalok esetében ezek a hátrányok – egyes munkáltatók diszkriminatív hozzáállása miatt - sokszorozottan jelentkeznek.

A volt állami gondozott fiatalok esetében a kriminalizálódásra, a deviáns csoportokhoz való csatlakozásra fokozottan lehet számítani.

15. Tétel

Az információtartalom vázlata

- A gyermeki jogok értelmezése és szabályozása
- A szülői felügyeleti jogról való lemondás feltételei
- A lemondó nyilatkozat következményei
- Tartós nevelésbe vétel fogalma, tartalma
- Tartósan nevelt kapcsolattartásának feltételei
- Szülői jogok és kötelezettségek
- Az anya-gyermek kapcsolat jelentősége a gyermek fejlődésében
- A társas kapcsolatok jelentősége a kisgyermek életében
- A családi kapcsolatok megőrzésének dilemmái
- A segítő szakember szerepe a gyermekek családi kapcsolatainak ápolásában

1. A gyermeki jogok értelmezése és szabályozása

2. A szülői felügyeleti jogról való lemondás ~~feltételei~~

A szülői felügyeleti jog megszüntetése

Cs.jt. 88. § (1) A bíróság megszünteti a szülői felügyeletet:

a) ha a szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti,

b) ha a gyermeket más személynél helyezték el, vagy átmeneti nevelésbe vették és a szülő felróhatóan gyermeke érdekét súlyosan sértő módon nem működik együtt a gyermekét gondozó nevelőszülővel vagy intézménnyel, gyermekével nem tart kapcsolatot, továbbá magatartásán, életvitelén, körülményein az átmeneti nevelés megszüntetése céljából nem változtat.

c) ha a szülőt a bíróság valamelyik gyermeke személye ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélte.

(2) A bíróság a szülői felügyeletet abból az okból is megszüntetheti, hogy a szülő életközösségben él a felügyelettől megfosztott másik szülővel és ezért alaposan tartani lehet attól, hogy a felügyeletet nem fogja a gyermek érdekének megfelelően ellátni.

(3) Ha a bíróság a szülői felügyeletet a szülő mindegyik gyermeke tekintetében megszüntette, a megszüntető határozat hatálya kihat a később született gyermekekre is.

(4) Az, aki szülői felügyeletet megszüntető jogerős ítélet hatálya alatt áll, nem fogadhat örökbe, gyámságot nem viselhet, gyermek nála nem helyezhető el és nincs joga arra, hogy gyermekével kapcsolatot tartson.

3. A lemondó nyilatkozat következményei

Az anya (szülő) ebben az esetben a jognyilatkozatát nem vonhatja vissza, a szülői felügyeleti joga véglegesen megszűnt, így a gyermek örökbe adható.

A gyermek 6 hetes koráig ilyen nyilatkozat visszavonható, de a gyermek 6 hetes kora elmúltával viszont már nem.

4. Tartós nevelésbe vétel fogalma, tartalma

Az eljárás jogi alapja*:

Csjt. 101-104. §, Gyvt. 80-81. § és 107. § c) pont, Gyer. 102. §, 111-114. § és 158-162. §
Hatáskör:

Városi Gyámhivatal

Jegyző

Illetékesség:

Lásd: Gyvt. 124. § és 126. § (4) bek.: A gyámhivatal illetékessége a tartós nevelésbe vétel fennállása alatt nem változik. A tartós nevelésbe vételt elrendelő gyámhivatal a gyermek valamennyi - gyermekvédelmi és gyámügyi - ügyében illetékes eljárni.

Döntéshozatal soron kívül!

Ok:

- Gyermeknek nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője.
- Nem lehet gyámot kirendelni, azt senki nem vállalja a családból vagy ismerősök köréből.
- A szülő hozzájárult a gyermek örökbe adásához úgy, hogy az örökbefogadó személyét és adatait nem ismeri.

Ha ideiglenes hatállyal elhelyezhető a leendő örökbefogadó szülőnél, akkor nem lehet tartós nevelésbe venni.

Eljárás menete:

Annak vizsgálata, hogy a tartós nevelésbe vételi okok fennállnak-e.

Egyéni elhelyezési terv.

Határozathozatal (azonnal végrehajtható).

BENNE!

- gyámrendelés,
- gondozási díj megállapítása,
- szülő kapcsolattartása (ha a gyerek érdekében áll).

1. Évenkénti (három éven aluli gyermek esetén félévente) felülvizsgálat a gyám, a nevelőszülő, az intézmény, a szakszolgálat javaslata alapján.

2. Ennek során arról kell állást foglalni, hogy a gyermek részére kijelölt gondozási hely és az egyéni elhelyezési terv megfelel-e a gyermek érdekeinek.

Megszűnik a tartós nevelésbe vétel, ha:

- a bíróság visszaállította a szülői felügyeletet,
- bíróság döntött a gyermekelhelyezés kérdésében és ennek nyomán a gyermek más személy gyámsága alá került,
- örökbe fogadták a gyermeket,
- nagykorúvá vált a gyermek.

Meg lehet szüntetni a kapcsolattartásra jogosult szülő kérelmére, ha:

- nem került sor a gyermek örökbeadására,
- szülő és környezete alkalmassá vált a gyermeknevelésre.

Mindenekelőtt a gyermek érdekét kell figyelembe venni!!! Ha a szülő az örökbefogadáshoz hozzájárult, a megszüntetéssel ez a nyilatkozat hatályát veszti!

5. Tartósan nevelt kapcsolattartásának feltételei

6. Szülői jogok és kötelezettségek

A Csjt. megpróbálja általánosságban körülírni, hogy a szülőnek és a gyermeknek milyen jogai és kötelezettsége van a gondozás és nevelés területén. A szülői

felügyeletet gyakorló szülőknek kötelességük, hogy gyermekeiket gondozzák, gondoskodjanak az eltartásukról és elősegítsék testi, szellemi, értelmi és erkölcsi fejlődésüket. A gyermekek viszont kötelesek a szüleiknek engedelmeskedni és irántuk tisztelettel viselkedni, valamint támogatniuk kell a szüleik gyermekneveléssel kapcsolatos fáradozásait is. A gondozás és nevelés körébe tartoznak a gyermek sorsát lényegesen érintő kérdések is.

A jogok és kötelezettségek részletesebb meghatározására a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény vállalkozik, amikor kimondja, hogy a szülőnek a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos kötelezettsége (illetve a gyermek joga) egyebek mellett, hogy:

1. gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket - különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást -, valamint az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutást biztosítsa
2. gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztassa, azokkal kapcsolatos véleményét figyelembe vegye;
3. gyermekének jogai gyakorlásához iránymutatást, tanácsot és segítséget adjon,
4. együttműködjön a gyermeke ellátásában közreműködő szervekkel és személyekkel.

A gyermek kötelezettségei sincsenek tételesen felsorolva, a törvényben rögzítettek szerint a gyermeki kötelességek közé tartozik, hogy:

1. gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön;
2. képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének;
3. tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától

7. Az anya-gyerek kapcsolat jelentősége a gyermek fejlődésében

Az anyával való harmonikus kapcsolatnak különösen az első években van döntő jelentősége az éntudat, a normális személyiségfejlődés szempontjából.

BUDA BÉLA szerint a gyermek fejlődését befolyásolják:

- biológiai tényezők
- környezeti hatások
- család

A biológiai körülmények az anyán át fejtik ki hatásukat. Ha az anya terhessége alatt beteg lesz, trauma éri, az ő pszichés egyensúlya károsodhat, ez okozhat az anyai viselkedésben zavart. Ha a várandóssága miatt támadnak gondjai, a negatív érzelmeket könnyen a gyermekre vetítheti. A születésig történt dolgok negatívan befolyásolhatják az apát és a rokonokat is. Általában nem a gyerek születik nyugtalanul, hanem az anya érzelmei miatt, az arra ráhangolódó csecsemő feszült lesz. Ha az anyát a szülés megviseli, nem tudja azt az anyai viselkedést nyújtani, amire a csecsemőnek az imprinting időszakában szüksége van. Nemcsak a gyermekben dolgoznak a bevésségi mechanizmusok, az anyában is rögzül az anyai viszonyulás. Folyamatos a kölcsönhatás kettejük között, nemcsak az anya hat a gyermekre, hanem a csecsemő is formálja az anyát.

Az esetlegesen előforduló negatív biológiai tényezőket a környezeti hatások ellensúlyozhatják. A bevésséshez szükséges ingerek valóságos lelki szükségletet jelentenek, nélkülük a fejlődés megakad. E ingereket a szülők és a környezet szinte észrevétlenül szolgáltatják. Ha zavar támad, az különösen csecsemőkorban a testi fejlődést (idegrendszer érése) is károsíthatja. Az újszülöttnak elsődlegesen kontaktusra van szüksége (testkontaktus, igényeinek kielégítése, gúgyögés), ha ezt megfelelő mértékben megkapja, akkor fejlődése zavartalan. Ha nem:

nyugtalan, étvágytalan, érzékeny. Pár hetes korban az anyai szerepet betöltő személlyel egyedi kapcsolat alakul ki, ez a biztonságérzés alapja, ez biztosítja a további fejlődés alapjait. A létrejött kapcsolatzután gyors iramban fejlődik. Elsősorban biztonságot nyújt, ezen kívül érzelmi és információs ingereket is biztosít. (az anya mintát nyújt, érdeklődést kelt, feladatokat ad)

Nem szabad elfelejtenünk, hogy komoly szerepe van az apával és a rokonokkal való kapcsolatnak is. A különböző kapcsolatok kiegészítik egymást. A családok többségében a gyermeket egészséges kapcsolathálózat veszi körül, mely elősegíti megfelelő pszichikai fejlődését. A nem megfelelő kapcsolati helyzetre a gyermek gyakran valamilyen védekező választ alakít ki: visszahúzódó lesz elzárkózik, agresszióval válaszol.

Szükséges megemlíteni, ebben az időszakban a bölcsőde szerepét. Az anya-gyermek kapcsolatot nem zavarja meg, a jó kapcsolatra könnyen épül nevelői reláció, azonban nehezen illeszkedő gyereknél könnyen előfordulhat ugyanaz a hibás minta, mint ami a szülőt jellemzi.

Az eddigiekből is látható, hogy „az emberi személyiség fejlődésének van egy sor korai feltétele, amit a környezetnek meg kell adni ahhoz, hogy a személyiség egészséges módon ki tudjon bontakozni. Ilyen feltétel a csecsemővel való testi kontaktus és érzelemmentes foglalkozás, a kommunikáció. A szülői család az, amely ezt nyújtani tudja és szokta is.” (BB:44. OLD:)

Az anyán lévő nyomás, a magárahagyottság érzése gyengítheti az anyai személyiséget, bűntudata keletkezik, vágyódik a szabadidőre, a munkája után. Gyermekére iránti szeretetébe ellentmondásos érzelmek vegyülhetnek. Súlyosabb esetben kialakulhat az ún. gyes-neurózis.

8. A társas kapcsolatok jelentősége a kisgyermek életében

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (1996) a társas kapcsolatok alakulására vonatkozóan a következőt határozza meg: „...szükséges, hogy... az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze; ...az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítse társas szükségleteit... A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenység gyakorlása...”

Az óvodai kortárs csoport a következőket biztosítja:

1. a valahová tartozás érzését,
2. védelmet és biztonságot,
3. önazonossági érzést,
4. összetartozási élményt,
5. az együttesen végzett tevékenység örömét,
6. interakciós és kommunikációs lehetőséget.

9. A családi kapcsolatok megőrzésének dilemmái

10. A segítő szakember szerepe a gyermekek családi kapcsolatainak ápolásában

16. Tétel

Az információtartalom vázlata

- A fiziológiai szükségletek kisgyermekkorban
- Egészséges életmód ismérvei
- Az egészségnevelés lehetőségei
- Rendszeresség fontossága a gyermek életében
- Megengedő (laissez faire) nevelés jellemzői
- A szocializáció színterei
- A családi szokások átörökítése
- A szokások megváltoztatásának lehetőségei
- A szakember felelőssége az együttműködésben

1. Fiziológias szükségletek kisgyermekkorban

2. Egészséges életmód ismérvei

- Egészséges életmód főbb összetevői: - testi- lelki higiéné,
- ésszerű és az életkornak megfelelő, egészséges, korszerű táplálkozás,
  - rendszeres az életkornak megfelelő mozgás,
  - káros szokások elutasítása,

Az egészséges életmód 12 pontja: - személyi higiéné,

- egészséges táplálkozás,
- mozgás,
- stressz-tűrés, stressz-kezelés,
- baleset-megelőzés,
- kiegyensúlyozott szexualitás,
- nem dohányzás,
- kevesebb alkohol fogyasztása,
- drogtagadás,
- időben orvoshoz fordulás,
- együttműködni az eü-i ellátórendszerrel,
- egyéni környezet tisztelete,

3. Egészségnevelés lehetőségei:

Fizikailag fejlett, akaraterős és életvidám személyiség formálása, aki képes a társadalom érdekében végzett fizikai és szellemi munkára, szükség esetén a haza megvédésére.

Az egészségnevelési feladatokat a különböző nevelési intézmények, a család, a vöröskereszt, a családi és iskolai orvos, a szülői munkaközösség, az ifjúsági mozgalom sajátos eszközeikkel és együttesen oldhatják meg. Fontos a személyes példamutatásunk!!

4. Rendszeresség fontossága a gyermek életében

5. Megengedő (laissez faire) nevelés jellemzői:

Mindent megenged, nem következetes, ráhagyó, szereti a maga módján gyermekeit, nem nevel, nem magyaráz, stb. Az egyik legrosszabb nevelési stílus a gyermek számára, mert